

VARIANTE REDUSE ALE SUBSCALELOR DE EVALUARE MULTIDIMENSIONALĂ A ANXIETĂȚII CA TRĂSĂTURĂ (EMAS-T ȘI SAS-T)

Ștefania Miclea *, Monica Albu **

* S.C. Cognitrom S.R.L., Cluj-Napoca

** Academia Română – Filiala Cluj, Institutul de Istorie
„George Barițiu”, Departamentul de Cercetări Socio-Umane

Abstract. The EMAS (The Ender Multidimensional Anxiety Scales) and the EMAS-SAS (The EMAS Social Anxiety Scales) are useful instruments for assessing seven dimensions of trait anxiety: social evaluation, physical danger, ambiguity, daily routines, separation, and self-disclosure to family members and to close friends. Every dimension is assessed using a separate subscale, along with another scale for measuring state anxiety. All subscales measuring trait anxiety have the same 15 items but they differ regarding the situation they evaluate. The present study aims to identify the psychometric characteristics of trait anxiety subscales.

The study was performed on 905 subjects, age between 14-85 years. Three items were found to be subject of exclusion from each subscale. The short versions of these subscales have better psychometric characteristics (internal consistency and construct validity) than original subscales.

Keywords: EMAS, trait-anxiety, multidimensional model of anxiety.

1. INTRODUCERE

Modelul interacționist al anxietății susține că anxietatea ca trăsătură este multidimensională, iar anxietatea ca stare rezultă din interacțiunea anxietății ca trăsătură cu factori situaționali congruenți.

Potrivit acestui model, predispoziția la anxietate (anxietatea ca trăsătură) a indivizilor are mai multe componente, fiecare fiind specifică unui tip de situații. Intensitatea reacției anxioase (a stării de anxietate) a unei persoane într-o anumită situație este determinată atât de felul în care ea percepe acea situație – mai precis, de tipul de situație cu care o aseamănă –, cât și de nivelul anxietății ca trăsătură pentru tipul de situație respectiv. Așadar, indivizii care au niveluri mai ridicate ale anxietății ca trăsătură față de un anumit tip de situație vor avea creșteri mai mari

ale anxietății ca stare atunci când seamănă situația în care se află cu tipul respectiv de situație.

Pe baza modelului interacționist al anxietății, N. S. Endler, J. M. Edwards și R. Vitelli¹ au construit *Scalele Endler de evaluare multidimensională a anxietății (EMAS)*. Acestea măsoară anxietatea ca stare (scala *EMAS-S*) și patru dimensiuni situaționale ale anxietății ca trăsătură (scala *EMAS-T*). *Scalele EMAS de evaluare a anxietății sociale (EMAS-SAS)* au fost construite de N. S. Endler și G. L. Flett² și reprezintă o extensie a scalelor *EMAS*. Ele adaugă la cele patru dimensiuni inițiale ale *EMAS-T* alte trei dimensiuni ale anxietății ca trăsătură, măsurate de scala *SAS-T*.

Scalele *EMAS* și *EMAS-SAS* au fost adaptate, validate și etalonate pe o populație normală (non-clinică) din România de Ștefania Miclea, Amalia Ciuca și Monica Albu³, în perioada 2008–2009. Etaloanele au fost construite pe sexe și pe patru grupe de vârstă: 14–20 de ani, 21–30 de ani, 31–50 de ani și 51–85 de ani.

2. DESCRIEREA SCALELOR *EMAS-T* ȘI *SAS-T*

Scala *EMAS-T* măsoară patru dimensiuni situaționale ale anxietății ca trăsătură. Este vorba despre anxietatea față de: a) evaluarea socială sau amenințarea interpersonală; b) amenințarea legată de un pericol fizic; c) amenințarea din situații ambigue; d) amenințarea din situații inofensive sau de rutină zilnică.

Scala *SAS-T* adaugă trei dimensiuni anxietății ca trăsătură: a) anxietatea de separare; b) anxietatea în situații de auto-dezvăluire către membrii familiei și c) anxietatea în situații de auto-dezvăluire către prietenii apropiați. Pe lângă acestea, ea conține subscalele care evaluează anxietatea în situații de evaluare socială, măsurată și de scala *EMAS-T*.

Subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T* sunt prezentate în *tabelul 1*.

Tabelul 1

Subscalele scalelor *EMAS-T* și *SAS-T*

Denumirea subscalei și dimensiunea măsurată	Descrierea situației
<i>EMAS-T1</i> : anxietatea ca trăsătură în situații de evaluare socială (<i>ES</i>)	Vă aflați în situații în care sunteți evaluat de alte persoane.
<i>EMAS-T2</i> : anxietatea ca trăsătură în situații de pericol fizic (<i>PF</i>)	Vă aflați în situații în care s-ar putea să fiți sau sunteți pe cale de a vă confrunta cu un pericol fizic.

¹ N. S. Endler, J. M. Edwards, R. Vitelli, *Endler Multidimensional Anxiety Scales (EMAS)*, Los Angeles, USA, Western Psychological Services, 1991.

² N. S. Endler, G. L. Flett, *EMAS Social Anxiety Scales (EMAS-SAS)*, USA, Los Angeles, Western Psychological Services, 2002.

³ Ș. Miclea, M. Albu, A. Ciuca, *The Romanian Adaptation of Endler Multidimensional Anxiety Scale (EMAS)*, „Cognition, Brain, Behavior. An Interdisciplinary Journal”, vol. XIII, nr. 1, 2009, p. 59–77.

Tabelul 1 (continuare)

<i>EMAS-T3</i> : anxietatea ca trăsătură în situații ambigue (<i>AM</i>)	Sunteți în situații noi sau neobișnuite.
<i>EMAS-T4</i> : anxietatea ca trăsătură în situații de rutine zilnice (<i>RZ</i>)	Sunteți implicat în activitățile dumneavoastră obișnuite, de zi cu zi.
<i>SAS-T1</i> : anxietatea ca trăsătură în situații de separare (<i>SE</i>)	Vă aflați în situații în care sunteți sau ați fost deja separat de o persoană foarte importantă din viața dumneavoastră.
<i>SAS-T2</i> : anxietatea ca trăsătură legată de auto-dezvăluire către familie (<i>ADF</i>)	Vă aflați în situații în care sunteți pe cale de a dezvălui ceva foarte personal despre dumneavoastră unui membru apropiat al familiei
<i>SAS-T3</i> : anxietatea ca trăsătură legată de auto-dezvăluire către prieteni (<i>ADP</i>)	Vă aflați în situații în care sunteți pe cale de a dezvălui ceva important despre dumneavoastră unui prieten apropiat.
<i>SAS-T4</i> : anxietatea ca trăsătură în situații de evaluare socială, la fel ca subscala <i>EMAS-T1</i> (<i>ES</i>)	Vă aflați în situații în care sunteți evaluat de alte persoane.

Fiecare subscală este compusă dintr-o descriere a unei situații, urmată de 15 itemi, aceiași pentru toate subscalele. La fiecare item, subiectul apreciază cât de mult i se potrivește afirmația conținută de acesta și răspunde pe o scală cu cinci trepte, unde 1 înseamnă „deloc”, iar 5 înseamnă „foarte mult”. Scorul fiecărei subscale se obține prin însumarea cotelor itemilor săi și poate varia între 15 și 75. Cu cât un scor este mai mare, cu atât nivelul măsurat al anxietății ca trăsătură este mai ridicat.

3. OBIECTIVUL CERCETĂRII

Cercetarea de față a avut ca obiectiv principal verificarea calităților psihometrice ale subscalelor din *EMAS* și din *EMAS-SAS*, care evaluează anxietatea ca trăsătură (subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T*).

4. PARTICIPANȚI

Au fost utilizate trei eșantioane de subiecți (*tabelul 2*): un eșantion format din 786 de persoane cu vârste cuprinse între 14 și 85 de ani, dintr-o populație non-clinică, din județele Alba, Arad, Cluj, Sălaj și Timiș;

- un eșantion clinic, format din 43 de femei cu simptomatologie anxioasă, cu vârste cuprinse între 31 și 73 de ani;
- un eșantion format din 76 de bărbați, pompieri într-o unitate de intervenție din Zalău, cu vârste cuprinse între 21 și 44 de ani ($m = 31,34$; $\sigma = 5,44$).

Tabelul 2

Structura eșantioanelor de subiecți,
pe grupele de vârstă utilizate la etalonarea scalelor *EMAS* și *EMAS-SAS*

Grupa de vârstă	Lotul non-clinic		Lotul clinic	Lotul de pompieri
	Bărbați	Femei	Femei	Bărbați
14–20	98	184		
21–30	93	102		43
31–50	75	142	22	43
51–85	44	48	21	
Total	310	476	43	86

5. PROCEDURA

Cercetarea s-a desfășurat în perioada martie–noiembrie 2008.

Administrarea scalelor *EMAS* și *EMAS-SAS* s-a făcut în licee, universități, spitale de psihiatrie, la domiciliul sau la locul de muncă al participanților, atât în zone urbane, cât și în zone rurale. În funcție de situație, administrarea s-a realizat individual sau în grup, fiecare participant dându-și consimțământul verbal înaintea completării chestionarelor. Au fost respectate instrucțiunile de administrare din manualul original *EMAS*⁴.

În vederea evaluării validității relative la criteriu a subscalelor din *EMAS-T* și din *SAS-T*, s-au administrat, împreună cu acestea, o serie de alte instrumente relevante pentru măsurarea anxietății, prezentate în continuare.

Inventarul de depresie Beck (*The Beck Depression Inventory*) — *BDI* evaluează intensitatea depresiei. Se poate utiliza pentru o populație atât clinică, cât și non-clinică. Conține 21 de itemi. Fiecare item constă dintr-o listă de patru afirmații referitoare la un simptom de depresie, aranjate în ordinea crescătoare a gravității. Scorurile inventarului sunt cuprinse între 0 și 63, fiind cu atât mai mari, cu cât depresia este mai severă.

Inventarul de evaluare a anxietății ca stare și ca trăsătură al lui Spielberg (*The Spielberg Trait-State Anxiety Inventory*) — *STAI* constă din două scale, fiecare fiind compusă din 20 de itemi. Una măsoară anxietatea ca stare (*STAI-X₁*), iar cealaltă, anxietatea ca trăsătură (*STAI-X₂*). Scorul total al fiecărei scale este cuprins între 20 și 80. Scorurile mari caracterizează un nivel mai ridicat al anxietății.

Chestionarul de personalitate Eysenck (*The Eysenck Personality Questionnaire*) — *EPQ*, construit de H. J. Eysenck și S. B. G. Eysenck, este format din 79 de itemi grupați în patru scale. Trei dintre ele măsoară dimensiuni importante ale personalității: extraversiunea (*E-EPQ*), neuroticismul (*N-EPQ*) și

⁴ N. S. Endler, J. M. Edwards, R. Vitelli, *op. cit.*

psihoticismul (*P-EPQ*). Cea de-a patra scală (*L-EPQ*) evaluează tendința subiecților de a răspunde conform dezirabilității sociale. Am utilizat în această cercetare numai scala *N-EPQ*. Persoanele care au scoruri mari la scala *N-EPQ* sunt anxioase, deprimare, tensionate, au o stimă de sine scăzută și o autonomie scăzută.

Chestionarul de personalitate cu 5 factori — CP5F a fost construit de Monica Albu⁵, după modelul chestionarului *FFPI*, elaborat de A. A. Jolijn Hendriks, Willem K. B. Hofstee, Boele de Raad și Alois Angleitner⁶. *CP5F* conține 130 de itemi grupați în șase scale. Cinci scale măsoară suprafactorii modelului Big Five: *Extraversiunea* (23 itemi), *Amabilitatea* (24 itemi), *Conștiinciozitatea* (25 itemi), *Stabilitatea emoțională* (21 itemi) și *Autonomia* (22 itemi). A șasea scală, compusă din 15 itemi, măsoară tendința subiectului de a da răspunsuri dezirabile din punct de vedere social. În această cercetare am utilizat doar scala *Stabilitate emoțională*. O cotă mare la această scală poate semnifica prezența gândirii pozitive, a optimismului, a controlului emoțional și o încredere în forțele proprii. Prin contrast, un scor mic la scala *Stabilitate emoțională* denotă o tendință spre îngrijorare și prezența unor stări de neliniște.

Chestionarele *STAI*, *BDI* și *EPQ* au fost administrate împreună cu scalele *EMAS* și *EMAS-SAS*, la 87 de bărbați și 223 de femei din eșantionul non-clinic. Jumătate dintre subiecți au răspuns mai întâi la scalele *EMAS* și *EMAS-SAS* și după aceea la restul chestionarelor. Pentru ceilalți subiecți, ordinea de administrare a chestionarelor a fost inversă.

Chestionarul *CP5F* a fost administrat împreună cu scalele *EMAS-S* și *EMAS-SAS* numai în eșantionul format din pompieri.

6. REZULTATE

6.1. VARIANTE REDUSE ALE SUBSCALELOR EMAS-T ȘI SAS-T

S-au efectuat comparații ale mediilor scorurilor itemilor din scalele *EMAS-T* și din scalele *SAS-T*, între femeile din lotul clinic și cele din lotul non-clinic din grupele de vârstă 31–50 de ani și 51–85 de ani. S-au făcut 210 comparații (15 itemi × 7 subscale × 2 grupe de vârstă). În marea majoritate a cazurilor (192), media scorurilor a fost mai mare pentru femeile din lotul clinic, 68 de diferențe dintre medii fiind semnificative cel puțin la pragul $p = 0,05$. Au fost identificate însă 18 situații în care femeile din lotul non-clinic au realizat o medie mai mare decât cele din lotul clinic; în toate aceste cazuri, diferența mediilor a fost nesemnificativă la pragul $p = 0,05$ (tabelul 3).

⁵ M. Albu, *Un nou chestionar de personalitate: CP5F*, în *Incursiuni psihologice în cotidian*, M. Albu (coord.), Cluj-Napoca, Edit. ASCR, 2008, p. 7–23.

⁶ A. A. J. Hendriks, *The Construction of the Five-Factor Personality Inventory (FFPI)*, Teză de doctorat, Rijksuniversiteit Groningen, 1997.

S-a observat că aceiași trei itemi (1, 6 și 10) au o validitate mai redusă în ambele grupe de vârstă. În plus, în grupa de vârstă 51–85 de ani, mediile scorurilor la acești itemi nu diferă semnificativ (la pragul $p = 0,05$) între populația clinică și cea non-clinică pentru niciuna dintre subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T*.

Tabelul 3

Situațiile în care media scorurilor itemului este mai mare în lotul non-clinic decât în cel clinic

<i>Grupa de vârstă 31–50 de ani</i>							
Item	Subscala din care face parte itemul						
	<i>EMAS-T1</i>	<i>EMAS-T2</i>	<i>EMAS-T3</i>	<i>EMAS-T4</i>	<i>SAS-T1</i>	<i>SAS-T2</i>	<i>SAS-T3</i>
1					X		
6						X	X
10							X
11		X					
<i>Grupa de vârstă 51–85 de ani</i>							
Item	Subscala din care face parte itemul						
	<i>EMAS-T1</i>	<i>EMAS-T2</i>	<i>EMAS-T3</i>	<i>EMAS-T4</i>	<i>SAS-T1</i>	<i>SAS-T2</i>	<i>SAS-T3</i>
1		X			X	X	X
4					X	X	
6		X				X	X
8		X					X
10		X					X

S-a efectuat analiza factorială (prin metoda componentelor principale și rotirea factorilor prin metoda Varimax) asupra itemilor fiecăreia dintre cele șapte subscale din *EMAS-T* și din *SAS-T*, pe sexe, în lotul non-clinic.

Cu două excepții — reprezentate de subscala *SAS-T1* în cazul femeilor și subscala *EMAS-T2* în cazul bărbaților, când au fost extrași câte 4 factori —, au fost extrași câte 3 factori.

Pentru fiecare factor, au fost identificați itemii care aveau cea mai mare saturație în factorul respectiv. S-a constatat, astfel, că — exceptând subscala *SAS-T1* în cazul femeilor și subscalele *SAS-T1* și *SAS-T3* în cazul bărbaților —, pentru fiecare subscală și pentru ambele sexe, există un factor cu proprietatea că numai itemii 1, 6 și 10 au cea mai mare saturație în factorul respectiv. Saturațiile itemilor 1, 6 și 10 în acel factor sunt mari, fiind cuprinse între 0,731 și 0,871.

În cazul bărbaților, atât pentru subscala *SAS-T1*, cât și pentru subscala *SAS-T3*, itemii 1, 6 și 10 au saturația maximă în același factor, dar mai există un item (itemul 8) care are cea mai mare saturație în factorul respectiv. Saturația sa este mai mică decât saturațiile itemilor 1, 6 și 10 (este egală cu 0,523 în subscala *SAS-T1* și cu 0,547 în subscala *SAS-T3*).

În cazul femeilor, pentru subscala *SAS-T1* există un factor pentru care singurul item cu saturație mare în el este itemul 1 și un factor în care itemii care au cea mai mare saturație în el sunt 6, 8 și 10.

Itemii 1, 6 și 10 se referă la trăirea unor emoții pozitive în legătură cu anumite situații. O cotă mare (4 sau 5) la acești itemi semnifică faptul că subiectul nu caută experiențe de felul acesta (itemul 1), nu așteaptă cu nerăbdare să se afle în asemenea situații (itemul 6) și nu simte plăcere atunci când se găsește în astfel de situații (itemul 10), dar nu neapărat din cauză că situațiile respective i-ar provoca anxietate.

S-au analizat mediile scorurilor tuturor itemilor, în lotul non-clinic, și s-a constatat că itemii 1, 6 și 10 au medii mult mai mari decât restul itemilor, în majoritatea cazurilor (excepție face doar subscala *EMAS-T4*) mediile scorurilor acestor trei itemi fiind mai mari decât 3,50 (*tabelul 4*). Având în vedere că scorurile itemilor din scalele *EMAS-T* și din *SAS-T* sunt cuprinse între 1 și 5, se deduce că itemii 1, 6 și 10 aduc o contribuție importantă la scorul total al subscalelor, deși ei evaluează absența plăcerii resimțite într-o anumită situație, care nu totdeauna este provocată de anxietate.

Tabelul 4

Intervalele în care sunt situate mediile scorurilor itemilor

Subscala	Bărbați (<i>N</i> = 308)		Femei (<i>N</i> = 476)	
	Intervalul mediilor pentru itemii 1, 6 și 10	Intervalul mediilor pentru cei alți itemi	Intervalul mediilor pentru itemii 1, 6 și 10	Intervalul mediilor pentru cei alți itemi
<i>EMAS-T1</i>	3,81–3,83	1,59–3,24	3,92–4,16	1,72–3,57
<i>EMAS-T2</i>	4,42–4,48	2,08–3,90	4,59–4,63	2,31–4,20
<i>EMAS-T3</i>	3,53–3,78	1,63–3,25	3,73–3,89	1,76–3,39
<i>EMAS-T4</i>	2,94–3,12	1,46–2,33	2,75–3,14	1,37–2,41
<i>SAS-T1</i>	4,50–4,54	1,72–4,01	4,50–4,68	1,72–4,00
<i>SAS-T2</i>	4,04–4,23	1,87–3,51	4,18–4,35	2,01–3,75
<i>SAS-T3</i>	4,01–4,07	1,67–3,32	4,08–4,17	1,73–3,48

Pe baza rezultatelor obținute, s-a procedat la eliminarea itemilor 1, 6 și 10 și s-au format variante reduse ale subscalelor din *EMAS-T* și din *SAS-T*. Cercetarea a continuat cu compararea proprietăților psihometrice ale subscalelor astfel formate cu cele ale subscalelor originale.

6.2. CONSISTENȚA INTERNĂ A SUBSCALELOR

Au fost calculați coeficienții de consistență internă α pentru fiecare subscală originală și pentru fiecare subscală redusă, pe sexe și pe grupe de vârstă, în lotul non-clinic (*tabelul 5*).

Tabelul 5

Coeficienții de consistență internă α
 pentru subscalele originale și pentru variantele reduse

Subscala	Grupa de vârstă (în ani)	Bărbați			Femei		
		N	α subscale originale	α variante reduse	N	α subscale originale	α variante reduse
<i>EMAS-T1</i>	14-20	93	0,812	0,846	183	0,843	0,856
	21-30	93	0,821	0,844	102	0,908	0,925
	31-50	74	0,781	0,824	141	0,828	0,837
	51-85	43	0,778	0,816	47	0,811	0,813
<i>EMAS-T2</i>	14-20	96	0,818	0,835	182	0,859	0,848
	21-30	93	0,817	0,813	100	0,873	0,874
	31-50	75	0,828	0,848	140	0,846	0,844
	51-85	43	0,885	0,902	48	0,847	0,875
<i>EMAS-T3</i>	14-20	96	0,814	0,805	182	0,859	0,851
	21-30	93	0,806	0,788	101	0,884	0,885
	31-50	75	0,807	0,834	137	0,872	0,846
	51-85	42	0,871	0,916	47	0,742	0,771
<i>EMAS-T4</i>	14-20	95	0,822	0,848	180	0,836	0,841
	21-30	93	0,868	0,878	101	0,852	0,883
	31-50	75	0,856	0,862	140	0,880	0,853
	51-85	41	0,863	0,884	47	0,833	0,824
<i>SAS-T1</i>	14-20	95	0,810	0,824	177	0,812	0,820
	21-30	90	0,890	0,889	98	0,890	0,901
	31-50	68	0,707	0,698	128	0,796	0,819
	51-85	38	0,846	0,859	41	0,684	0,771
<i>SAS-T2</i>	14-20	96	0,832	0,856	179	0,896	0,904
	21-30	90	0,900	0,908	98	0,892	0,893
	31-50	70	0,886	0,885	133	0,879	0,888
	51-85	37	0,891	0,902	42	0,816	0,839
<i>SAS-T3</i>	14-20	94	0,817	0,844	180	0,849	0,861
	21-30	88	0,862	0,876	96	0,873	0,887
	31-50	68	0,822	0,859	135	0,834	0,834
	51-85	37	0,849	0,880	40	0,381	0,624

Din totalul de 56 de cazuri (7 subscale $\times$ 2 sexe $\times$ 4 grupe de vârstă), în 45 coeficienții variantelor reduse ale subscalelor sunt mai mari decât cei ai subscalelor originale.

Atunci când subscalele noi au coeficienți α mai mici decât subscalele originale, diferența dintre cei doi coeficienți α este mică, în 8 cazuri dintre cele 11 fiind mai mică de 0,01. Cea mai mare scădere este de 0,027 (de la 0,880 la 0,853, pentru subscala *EMAS-T4*, la femeii din grupa de vârstă 31–50 de ani).

Atunci când subscalele noi au coeficienți α mai mari decât cele originale, diferența celor doi coeficienți α este, în general, mai mare decât 0,01 (în 31 de cazuri dintre cele 45, în 20 de cazuri fiind chiar mai mare decât 0,02). Cea mai mare creștere este de 0,243 (de la 0,381 la 0,624 pentru subscala *SAS-T3*, la femei din grupa de vârstă 51–85 de ani).

6.3. VALIDAREA SUBSCALELOR

Au fost comparate mediile scorurilor subscalelor din *EMAS-T* și din *SAS-T* între populația clinică de femei și populația non-clinică de femei, pe grupe de vârstă. Atât pentru subscalele originale, cât și pentru variantele reduse, mediile din lotul clinic sunt mai mari decât cele din lotul non-clinic.

De fiecare dată când diferența mediilor este semnificativă (la pragul $p = 0,05$) pentru subscala originală, ea este semnificativă (la pragul $p = 0,05$) și pentru varianta redusă a subscalei. În plus, la grupa de vârstă 31–50 de ani, pentru subscala originală *SAS-T3* diferența mediilor este nesemnificativă la pragul $p = 0,05$, dar pentru varianta redusă a subscalei diferența mediilor este semnificativă la pragul $p = 0,05$ (tabelul 6).

Tabelul 6

Pragurile de semnificație la care diferența mediilor scorurilor subscalei între populația clinică și cea non-clinică este semnificativă

Subscala	Grupa de vârstă			
	31–50 de ani		51–85 de ani	
	subscale originale	variante reduse	subscale originale	variante reduse
<i>EMAS-T1</i>	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>EMAS-T2</i>	0,019	0,018	0,103	0,074
<i>EMAS-T3</i>	0,021	0,019	0,000	0,000
<i>EMAS-T4</i>	0,004	0,005	0,000	0,000
<i>SAS-T1</i>	0,004	0,005	0,003	0,004
<i>SAS-T2</i>	0,027	0,017	0,132	0,051
<i>SAS-T3</i>	0,093	0,041	0,043	0,021

S-au calculat coeficienții de corelație liniară între subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T* (originale și reduse), pe de o parte, și scalele *STAI-X₁*, *STAI-X₂*, *BDI* și *N-EPQ*, pe de altă parte, în lotul non-clinic.

După cum se poate observa în *tabelele 7* și *8*, coeficienții de corelație dintre variantele reduse ale subscalelor și scalele *STAI-X₁*, *STAI-X₂*, *BDI* și *N-EPQ* sunt mai mari decât coeficienții de corelație ai subscalelor originale.

Tabelul 7

Coeficienții de corelație liniară între subscalele din *EMAS-T* și scalele *STAI-X₁*, *STAI-X₂*, *BDI* și *N-EPQ*, în lotul non-clinic

Scala		Subscala din <i>EMAS-T</i>							
		<i>EMAS-T1</i>		<i>EMAS-T2</i>		<i>EMAS-T3</i>		<i>EMAS-T4</i>	
		originală	redușă	originală	redușă	originală	redușă	originală	redușă
<i>STAI-X₁</i>	<i>r</i>	0,356	0,358	0,131	0,168	0,353	0,382	0,441	0,470
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,025	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	295	295	296	296	291	291	291	291
<i>STAI-X₂</i>	<i>r</i>	0,421	0,425	0,217	0,243	0,456	0,470	0,450	0,491
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	292	292	293	293	289	289	289	289
<i>BDI</i>	<i>r</i>	0,276	0,309	0,173	0,187	0,300	0,305	0,250	0,289
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,003	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	303	303	304	304	299	299	299	299
<i>N-EPQ</i>	<i>r</i>	0,381	0,383	0,200	0,221	0,355	0,372	0,437	0,448
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	301	301	302	302	297	297	297	297

Tabelul 8

Coeficienții de corelație liniară între subscalele din *SAS-T* și scalele *STAI-X₁*, *STAI-X₂*, *BDI* și *N-EPQ*, în lotul non-clinic

Scala		Subscala din <i>SAS-T</i>					
		<i>SAS-T1</i>		<i>SAS-T2</i>		<i>SAS-T3</i>	
		originală	redușă	originală	redușă	originală	redușă
<i>STAI-X₁</i>	<i>r</i>	0,223	0,243	0,217	0,246	0,316	0,329
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	284	284	295	295	293	296
<i>STAI-X₂</i>	<i>r</i>	0,295	0,327	0,318	0,346	0,352	0,384
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	280	280	292	292	290	290
<i>BDI</i>	<i>r</i>	0,177	0,196	0,190	0,211	0,210	0,222
	<i>p</i>	0,002	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	291	291	303	303	300	300
<i>N-EPQ</i>	<i>r</i>	0,325	0,345	0,368	0,397	0,400	0,411
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	<i>N</i>	289	289	301	301	298	298

De asemenea, s-au calculat coeficienții de corelație liniară între subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T*, originale și variantele reduse, și scala *Stabilitate emoțională* din chestionarul *CP5F*, în lotul de pompieri (tabelul 9).

Tabelul 9

Coeficienții de corelație liniară între scala
Stabilitate emoțională din *CP5F* și subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T*

Subscala	N	Subscala originală		Varianta redusă	
		r	p	r	p
<i>EMAS-T1</i>	76	-0,227	0,049	-0,268	0,019
<i>EMAS-T2</i>	76	-0,034	0,769	-0,106	0,360
<i>EMAS-T3</i>	76	-0,159	0,170	-0,234	0,042
<i>EMAS-T4</i>	76	-0,273	0,017	-0,296	0,009
<i>SAS-T1</i>	74	-0,219	0,061	-0,248	0,033
<i>SAS-T2</i>	72	-0,444	0,000	-0,464	0,000
<i>SAS-T3</i>	73	-0,351	0,002	-0,362	0,002

Similar cu rezultatele obținute pentru lotul non-clinic, coeficienții de corelație sunt mai mari în valoare absolută în cazul variantelor reduse ale subscalelor decât în cazul subscalelor originale. În plus, două dintre variantele reduse (*EMAS-T3* și *SAS-T1*) corelează liniar semnificativ cu scala *Stabilitate emoțională*, în timp ce subscalele originale aveau corelații ne semnificative la pragul $p = 0,05$.

Nici subscalele originale din *EMAS-T* și din *SAS-T* și nici variantele reduse nu corelează liniar semnificativ (la pragul $p = 0,05$) cu scala *Dezirabilitate socială* din chestionarul *CP5F*, în lotul de pompieri (tabelul 10). Aceasta înseamnă că dorința persoanelor de a crea o impresie bună despre ele nu le determină să răspundă la scalele *EMAS-T* și *SAS-T* astfel încât să obțină scoruri reduse, să pară a fi puțin anxioase.

Tabelul 10

Coeficienții de corelație liniară între scala
Dezirabilitate socială din *CP5F* și subscalele din *EMAS-T* și din *SAS-T*

Subscala	N	Subscala originală		Varianta redusă	
		r	p	r	p
<i>EMAS-T1</i>	76	-0,020	0,864	-0,038	0,744
<i>EMAS-T2</i>	76	0,039	0,737	-0,013	0,911
<i>EMAS-T3</i>	76	-0,164	0,157	-0,145	0,211
<i>EMAS-T4</i>	76	-0,185	0,110	-0,152	0,191
<i>SAS-T1</i>	74	-0,032	0,784	-0,018	0,880
<i>SAS-T2</i>	72	-0,154	0,196	-0,139	0,241
<i>SAS-T3</i>	73	-0,104	0,379	-0,108	0,363

7. CONCLUZIE

Variantele reduse ale subscalelor din *EMAS-T* și din *SAS-T* au o validitate relativă la construct și o consistență internă mai bune decât subscalele originale. De asemenea, ele prezintă avantajul de a fi constituite din mai puțini itemi decât subscalele originale, ceea ce presupune un timp mai scurt de administrare și de cotare.